

УДК 347.964.1

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2025.26.47>**Подолян Ю.О.***кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри господарського та транспортного права**Навчально-науковий інститут управління, технологій та правових наук Національного**транспортного університету,**ORCID ID: 0000-0001-5063-4018*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОСТУПКУ ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ: ПУБЛІЧНО-ПРАВОВА ПРИРОДА, КРИТЕРІЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА МЕЖІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Запровадження інституту приватних виконавців трансформувало систему примусового виконання рішень в Україні, однак концептуальні засади їхньої дисциплінарної відповідальності залишаються непослідовно сформульованими. Нормативне регулювання містить загальні переліки порушень і санкцій, але не пропонує чітко структурованого складу дисциплінарного проступку приватного виконавця як публічно-правової конструкції. Це ускладнює відмежування дисциплінарної відповідальності від професійної помилки, цивільно-правової, адміністративної та кримінальної відповідальності, створює ризики довільного тлумачення підстав для притягнення до відповідальності, нерівномірної дисциплінарної практики, надмірного впливу контролюючих органів на професійну незалежність виконавця або, навпаки, фактичної безкарності за порушення прав стягувачів і боржників. Відсутність доктринально узгодженого підходу до визначення об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони дисциплінарного проступку приватного виконавця перешкоджає формуванню прозорих критеріїв кваліфікації та справедливої, пропорційної дисциплінарної реакції.

Метою статті є розроблення цілісної загально-теоретичної моделі складу дисциплі-

нарного проступку приватного виконавця як особливого виду публічно-правового делікту, з виокремленням його ключових елементів (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона), визначенням критеріїв їх кваліфікації та окресленням меж дисциплінарної відповідальності у співвідношенні з іншими видами юридичної відповідальності.

У межах поставленої мети передбачається обґрунтувати системний підхід до застосування дисциплінарних стягнень, з урахуванням принципів верховенства права, пропорційності, процесуальних гарантій захисту приватного виконавця та необхідності забезпечення ефективного захисту прав учасників виконавчого провадження й довіри до інституту приватного виконання.

Стан дослідження. Коло науковців і тем, дотичних до проблеми відповідальності приватних виконавців: Митрофанов І. досліджував питання відповідальності приватного виконавця за порушення етичних норм; Фурса С. – проблемні питання, пов'язані з контролем за діяльністю приватних виконавців та притягненням їх до дисциплінарної відповідальності; Овчаренко О., Соломко О. здійснив аналіз практики притягнення приватних виконавців до дисциплінарної відповідальності (Pravo-Justice): емпіричний аналіз дисциплінарних проваджень, прогалини

процедури, дисбаланс контролю Мініюсту та самоврядування; Дяченко С. – дослідив правовий статус та проблеми діяльності приватних виконавців в Україні; Мальський М. – правовий статус приватного виконавця як суб'єкта виконавчого та транснаціонального виконавчого процесу; Зуєва І. – правовий зміст діяльності приватних виконавців в Україні; Кисельов М. – правове регулювання діяльності приватних виконавців та ін.

Виклад основного матеріалу. Дисциплінарне провадження – це доволі специфічна процедура, яку необхідно ретельно вивчати. Власне, сама процедура провадження не є занадто складною, однак найбільшу складність являє тлумачення підстави дисциплінарної відповідальності приватного виконавця, аналіз доказової бази щодо вчинку виконавця, а також його правова кваліфікація [1].

М.І. Іншин пропонує наступне визначення дисциплінарного проступку, а саме як свідоме невиконання чи неналежне виконання державним службовцем своїх посадових обов'язків, яке полягає в навмисному порушенні правил службового розпорядку, посадових інструкцій, наказів начальників і керівників, морально-етичних вимог, зумовлених особливістю проходження служби в цих органах [2, с. 360–361].

В. І. Прокопенко визначає дисциплінарний проступок як винне невиконання або неналежне виконання працівником покладених на нього законодавством про працю, колективним і трудовим договорами трудових обов'язків [3, с. 412–413].

С. О. Монастирський як безпідставне, навмисне невиконання або неналежне виконання трудових обов'язків особами, які перебувають у трудових відносинах із конкретним підприємством [4, с. 12].

Дисциплінарний проступок В. В. Зуй розуміє як невиконання або неналежне виконання державним службовцем своїх службових обов'язків, перевищення своїх повноважень, порушення обмежень, пов'язаних із проходженням державної служби, а також вчинення

проступку, який порочить його як державного службовця або дискредитує державний орган, в якому він працює [5].

В. І. Щербиною під дисциплінарним проступком пропонує розглядати протиправне, винне діяння, яке посягає на службову дисципліну в державному органі шляхом невиконання або неналежного виконання працівником своїх обов'язків, порушення заборон або обмежень, зловживання повноваженнями, або вчинення проступку, який порочить його як державного службовця чи дискредитує орган, в якому він працює [6].

У наведених підходах простежується спільна логіка й кілька важливих розбіжностей, які варто використати для побудови власної дефініції дисциплінарного проступку приватного виконавця.

По-перше, всі автори виходять із винного порушення обов'язків як стрижня дисциплінарного проступку: невиконання чи неналежне виконання покладених функцій. У М. І. Іншина та В. В. Зуй акцент зроблено на державних службовцях, у В. І. Прокопенка та С. О. Монастирського – на трудових обов'язках працівника, що відображає класичну трудо-правову модель. По-друге, частина авторів (М. І. Іншин, В. В. Зуй, В. І. Щербина) підкреслюють специфіку публічної служби: згадуються посадові інструкції, накази керівництва, обмеження, пов'язані з проходженням служби, а також діяння, які дискредитують орган. Тобто дисциплінарний проступок у публічно-службовій площині виходить за межі чисто «трудового» невиконання обов'язків і включає посягання на авторитет служби та публічну довіру.

По-третє, різниться підхід до форми вини: у визначенні М.І. Іншина акцент на «свідомому» (навмисному) порушенні, що дещо звужує конструкцію; у В.І. Прокопенка, С.О. Монастирського, В.І. Щербини та В.В. Зуй ідеться про «винне» діяння загалом, що охоплює як умисел, так і необережність, і є більш придатним для універсальної моделі.

По-четверте, важливими є додаткові кваліфікуючі ознаки: перевищення повноважень,

порушення заборон та обмежень, дискредитація органу, в даному випадку, дисциплінарний проступок тлумачиться як порушення не лише функціонального обов'язку, а й статусних вимог до носія публічної влади.

Узагальнюючи, можна сказати, що для приватного виконавця як гібридного суб'єкта (делеговані владні повноваження в поєднанні з самозайнятим професіоналом) найбільш релевантними є підходи В.В. Зуй і В.І. Щербини, які акцентують публічно-правовий вимір проступку (посягання на авторитет інституції, зловживання владою, порушення спеціальних обмежень), але в поєднанні з ширшим розумінням вини та обов'язків, властивим трудо-правовій доктрині. Саме на цьому симбіозі варто будувати спеціальне визначення дисциплінарного проступку приватного виконавця.

Отже, під *дисциплінарним проступком приватного виконавця* пропонуємо розуміти самостійну публічно-правову конструкцію, що забезпечує системну і передбачувану реалізацію дисциплінарної відповідальності

Пропонуємо виокремити ознаки дисциплінарного проступку приватного виконавця:

1) спеціальний суб'єкт. Проступок може бути вчинений лише приватним виконавцем, внесеним до Єдиного реєстру приватних виконавців і наділеним повноваженнями щодо примусового виконання рішень. Без цього статусу діяння не має ознак дисциплінарного проступку приватного виконавця;

2) зв'язок з виконанням професійних (делегованих) повноважень. Проступок має бути вчинене під час або у зв'язку із здійсненням виконавчих дій, організацією примусового виконання, взаємодією зі сторонами, судом, органами влади. Дії поза сферою професійної діяльності, як правило, не утворюють складу такого дисциплінарного проступку (якщо тільки прямо не дискредитують професію);

3) публічно-правовий характер діяння, тобто проступок посягає на належне здійснення делегованих владних повноважень, авторитет правосуддя, гарантії прав стягува-

чів і боржників, публічну довіру до інституту приватного виконання, а не лише на приватні інтереси контрагента чи клієнта;

4) протиправність поведінки. Діяння суперечить імперативним вимогам закону, підзаконних актів, рішень органів професійного самоврядування, стандартам професійної етики чи правилам організації діяльності виконавця. Важливо: йдеться не про будь-яку неточність, а про відхилення від нормативно визначених стандартів поведінки;

5) формалізована об'єктивна сторона. Проступок виражається у конкретній дії або бездіяльності: порушення порядку вчинення виконавчих дій, невиконання ухвал суду, неправомірне накладення/ненакладення арешту, зловживання правами, затягування провадження, розголошення інформації, ігнорування звернень сторін тощо. Мають бути зафіксовані фактичні обставини, що піддаються перевірці;

6) шкідливі наслідки або реальна загроза їх настання, тобто проступок спричиняє або створює реальний ризик порушення прав і законних інтересів сторін, підриву довіри, перешкод належному виконанню рішень, конфлікту інтересів. Навіть за відсутності матеріальної шкоди значення має шкода публічним інтересам і стандартам професійної поведінки;

7) вина приватного виконавця. Обов'язкова наявність умислу чи необережності. Випадки «об'єктивної» технічної помилки без можливості передбачити її наслідки не повинні автоматично формувати дисциплінарний склад. Для окремих проступків юридично значущими є мотив (особиста вигода, упередженість) або свідоме ігнорування закону;

8) є можливість його встановлення лише через процедуру, передбачену законом: перевірка, збір пояснень, розгляд Дисциплінарною комісією/Мін'юстом, ухвалення мотивованого рішення. Без дотримання цієї форми притягнення до дисциплінарної відповідальності є неправомірним;

9) діяння тягне застосування спеціальних дисциплінарних стягнень публічно-правового

характеру (попередження, догана, штраф, зупинення діяльності, припинення права на діяльність), спрямованих на захист публічних інтересів та стандартів професії, а не лише на відшкодування шкоди;

10) дисциплінарний проступок має власну юридичну природу та склад; він може поєднуватися з цивільною, адміністративною чи кримінальною відповідальністю, але не отожднюється з ними. Ознакою є саме порушення професійних і публічно-службових стандартів діяльності, а не тільки загально-обов'язкових норм.

Дисциплінарний проступок приватного виконавця складається з кількох елементів, які становлять підставу притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності. Ми погоджуємося з думкою М.І. Зубрицького, який пропонує виділяти такі ознаки дисциплінарного проступку: 1) протиправна поведінка; 2) наявність шкоди; 3) причинний зв'язок між протиправною поведінкою та заподіяною шкодою; 4) вина [7, с. 197; 8, с. 54]. Ці класичні ознаки можна вважати ознаками дисциплінарного проступку приватного виконавця.

Склад дисциплінарного проступку характеризують його об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Таким чином, проаналізуємо склад дисциплінарного проступку приватного виконавця залежно від його класичної структури.

В. В. Середа виокремлює загальний та родовий об'єкти дисциплінарного проступку. При чому, науковець відзначає, що загальним об'єктом дисциплінарного проступку виступає дисципліна – становище, за якого усі суб'єкти правовідносин влади і підпорядкування неухильно додержуються порядку і правил, встановлених законами, статутами, положеннями. Родовим об'єктом дисциплінарних проступків працівників є трудова дисципліна на підприємстві, тобто встановлений порядок, правовий режим трудової діяльності [9, с. 127].

Л. П. Грузінова та В. Г. Короткін пишуть, що об'єктом дисциплінарного проступку

є внутрішній трудовий розпорядок організації (суспільні відносини, які складаються у процесі його здійснення та охороняються нормами трудового права). Протиправна поведінка працівника полягає у порушенні трудових обов'язків, покладених на нього трудовим договором чи правилами внутрішнього трудового розпорядку, спеціальних законодавчих актів, посадових інструкцій, а також у порушенні або невиконанні наказів і розпоряджень роботодавця. Наприклад, запізнення на роботу, участь у страйку, який визнано незаконним, поява на роботі в нетверезому стані є протиправною поведінкою [10, с. 20]. О. Д. Новак у контексті аналізу дисциплінарної відповідальності державних службовців зазначає, що об'єктом дисциплінарного проступку державного службовця є відносини, які забезпечують нормальне функціонування державного апарату, а також відносини, що становлять зміст службової діяльності державного службовця [11, с. 131].

На нашу думку, об'єкт дисциплінарного проступку приватного виконавця може бути загальним, родовим та безпосереднім:

– загальним об'єктом є суспільні відносини у сфері реалізації публічної влади та забезпечення принципу верховенства права, зокрема – довіра до правосуддя, обов'язковість судових рішень, легітимність механізмів їх примусового виконання. Дисциплінарний проступок приватного виконавця посягає не лише на «технічні правила роботи», а на цілісну систему гарантій справедливого правосуддя, оскільки неякісне або свавільне виконання рішень підриває переконання суспільства в дієвості судового захисту та спроможності держави забезпечити виконання власних актів;

– родовим об'єктом виступають суспільні відносини у сфері організації та здійснення виконавчого провадження делегованими суб'єктами, а саме: встановлений законом порядок примусового виконання рішень; публічно-правовий статус приватного виконавця як носія делегованих повноважень;

стандарти професійної діяльності, етики та неупередженості; гарантії належного функціонування інституту приватних виконавців як елементу системи правосуддя. Тут акцент зміщується на службову дисципліну в специфічному середовищі приватного виконання: збереження авторитету професії, дотримання процедур, заборон і обмежень, пов'язаних із делегованими владними функціями;

– безпосередній об'єкт – це конкретні права, інтереси та юридично значущі блага, на які прямо посягає дисциплінарний проступок у кожній окремій ситуації, зокрема: права та законні інтереси стягувача (своєчасне, повне, неупереджене виконання рішення); права боржника (захист від надмірного чи незаконного примусу, дотримання процедури, пропорційності, права на інформацію й оскарження); майнові права третіх осіб, щодо яких безпідставно вчиняються виконавчі дії; конкретний порядок здійснення окремої виконавчої дії (накладення арешту, опис і реалізація майна, повідомлення, строки тощо); репутація та довіра до окремого офісу приватного виконавця чи відповідних органів самоврядування.

Наступним елементом складу дисциплінарного проступку приватного виконавця є об'єктивна сторона.

Об'єктивна сторона дисциплінарного проступку приватного виконавця відображає зовнішній прояв його протиправної поведінки у сфері примусового виконання рішень і дозволяє відмежувати дисциплінарне порушення від професійної помилки чи правомірного службового ризику. Її зміст становить сукупність фактичних ознак діяння, які фіксуються, піддаються перевірці та правовій оцінці в межах дисциплінарного провадження.

Ключовим елементом об'єктивної сторони є конкретна дія або бездіяльність приватного виконавця, що суперечить вимогам законодавства про виконавче провадження, наказам Міністерства юстиції України, актам органів професійного самоврядування, правилам професійної етики, стандартам належного

здійснення виконавчих дій. До таких проявів належать, зокрема: незаконне відкриття або відмова у відкритті виконавчого провадження; порушення встановлених процедур і строків учинення виконавчих дій; безпідставне накладення або незняття арешту з майна чи коштів; ігнорування вимог суду; неналежне інформування сторін; розголошення охоронюваної законом інформації; упереджене ставлення до стягувача чи боржника; зловживання повноваженнями з метою одержання вигоди або створення перешкод у виконанні рішень.

Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони є протиправність поведінки, тобто відхилення від імперативно визначеного порядку здійснення виконавчих дій та спеціальних обмежень, пов'язаних із делегованим публічно-владним статусом приватного виконавця. Проступок повинен бути зафіксований у конкретних юридично значущих обставинах: час, місце, спосіб дії (бездіяльності), використані засоби (у тому числі електронні сервіси та АСВП), характер порушених норм. Важливим елементом є наявність шкідливих наслідків або реальної загрози їх настання: порушення прав стягувача чи боржника, створення перешкод для виконання рішення, підрив довіри до інституту приватних виконавців, дискредитація органів правосуддя, необґрунтоване втручання у майнову сферу третіх осіб. Між діянням приватного виконавця та такими наслідками має існувати причинний зв'язок, що піддається доведенню в дисциплінарному провадженні.

До факультативних ознак об'єктивної сторони, які можуть впливати на кваліфікацію та міру стягнення, належать: спосіб учинення проступку (систематичність, грубість порушення, використання службового становища), повторність, ігнорування попередніх зауважень чи приписів, використання службових повноважень в умовах конфлікту інтересів, маніпулювання автоматизованими системами чи реєстрами. Сукупність цих ознак дозволяє віднести конкретне діяння до дисциплінарного проступку приватного виконавця, відрізнити

нити його від одноразової технічної помилки та обґрунтувати застосування публічно-правових заходів дисциплінарного впливу.

Таким чином, об'єктивна сторона дисциплінарного проступку державного службовця характеризується наявністю обов'язкових ознак (діяння, прийняте рішення) та факультативних ознак (наслідки, причинний зв'язок, місце, час, обстановка вчинення).

Пропонуємо залежно від наслідків виділяти дисциплінарні проступки приватного виконавця матеріального та формального характеру.

Наступним елементом складу дисциплінарного проступку державного службовця є суб'єкт.

Приватний виконавець як суб'єкт дисциплінарного проступку має комплексний, «гібридний» правовий статус, що принципово відрізняє його від класичного працівника за трудовим договором і водночас зближує з носіями публічно-службових повноважень. Формально він є самозайнятою особою, яка здійснює професійну діяльність на власний ризик і організаційно не входить до структури органів державної виконавчої служби. Однак зміст його повноважень має виразно публічно-правовий характер: приватний виконавець діє від імені держави, на підставі закону, в межах визначеної компетенції, застосовує заходи примусового виконання рішень, втручається в майнову сферу боржника, обмежує його права, взаємодіє з банками, реєстрами, органами влади. Саме делегування владних функцій перетворює його на спеціальний суб'єкт дисциплінарного проступку.

Як суб'єкт дисциплінарної відповідальності приватний виконавець характеризується:

- спеціальним юридичним статусом – наявністю свідоцтва, включенням до Єдиного реєстру приватних виконавців, обов'язком дотримуватися законодавства про виконавче провадження, внутрішніх стандартів професії та кодексу етики;

- підвищеним стандартом довіри та доброчесності, оскільки порушення з його боку несе ризики не лише для окремих сторін, а й

для авторитету судової влади та ефективності правосуддя;

- наявністю спеціальних обмежень та обов'язків (недопущення конфлікту інтересів, заборона зловживання процесуальними правами, вимога неупередженості, збереження таємниці, взаємодія з АСВП та реєстрами), недодержання яких утворює типові склади дисциплінарних проступків;

- подвійним контуром контролю – він підзвітний як органам державного контролю (Міністерству юстиції та його територіальним органам), так і органам професійного самоврядування та Дисциплінарній комісії приватних виконавців, що відображає поєднання приватнопрофесійної автономії з публічно-правовою відповідальністю;

- персональною відповідальністю – дисциплінарні стягнення застосовуються саме до виконавця як фізичної особи-професіонала, а не до «офісу» загалом, що підкреслює особистий характер обов'язку дотримуватися стандартів діяльності.

Таким чином, приватний виконавець як суб'єкт дисциплінарного проступку – це особа зі спеціальним публічно-правовим мандатом, до якої обґрунтовано висуваються жорсткіші вимоги до законності, етики, професійної ретельності та відповідальності, а дисциплінарна відповідальність виступає ключовим механізмом підтримання цього статусу.

Четвертим елементом складу дисциплінарного проступку державного службовця є суб'єктивна сторона, яка характеризується, так само як інші види правопорушень, виною, мотивом і метою його вчинення.

Вина суб'єкта дисциплінарного проступку відображає внутрішнє психічне ставлення особи до вчиненого нею антигромадського діяння та його наслідків [12, с. 74]. Її психологічний зміст розкривається за допомогою юридичних ознак вини (обов'язкової ознаки), мотиву і мети (факультативні ознаки), котрі являють собою хоча й різні, але взаємопов'язані та взаємозалежні форми психічної активності людини [13, с. 72; 14, с. 24].

Вина негативно впливає на ставлення порушника до інтересів суспільства і конкретних громадян є основною ознакою суб'єктивної сторони складу делікту, її «ядром» [15, с. 13–14]. Поняття вини охоплює дві можливі форми негативного стану психіки: умисел та необережність. Як зазначає В.К. Колпаков: «Тільки навмисне або необережне ставлення до своєї протиправної поведінки може засуджуватися державою, тільки в цих двох формах може існувати провина [16, с. 284]».

Варто зауважити, що за характером своєї професійної діяльності приватний виконавець повинен і може передбачити наслідки своєї діяльності, адже це впливає з його обов'язку дотримуватися вимог законодавства під час виконання рішень суду. Отже, більшість порушень законодавства, пов'язаних із виконанням обов'язків приватного виконавця, характеризуються наявністю умислу (прямого або непрямого). Однак іноді неухвалене або несумлінне ставлення приватного виконавця до виконання передбачених законом певних дій або їх невчинення призводить до порушення закону. У такому разі приватний виконавець повинен був, але не передбачив наслідки свого діяння (дії або бездіяльності), хоча мав і міг їх передбачити. Наприклад, приватний виконавець, не звернувшись до належних джерел, застосовує норму закону, яка вже втратила чинність. У такому разі має місце злочинна (неправомірна) недбалість. Очевидно, що умисна форма вини приватного виконавця має посилювати його відповідальність. Для того, щоб встановити наявність умисних дій, Дисциплінарна комісія приватних виконавців має пере-

свідчитися у тому, що приватний виконавець розумів протиправність своїх дій, свідомо ігнорував положення чинного законодавства, заявив або вимоги сторін виконавчого провадження, або інші обставини, які мають істотне значення в виконавчому провадженні. Окремо треба враховувати тяжкість вчиненого приватним виконавцем дисциплінарного проступку. Категорія «грубе» порушення закону або Кодексу професійної етики приватних виконавців є оцінною; її тлумачення покладається на розсуд Дисциплінарної комісії приватних виконавців [1, с. 42–43].

Необхідною умовою визнання наявності вини є усвідомлення державним службовцем того, що його протиправні дії є суспільно шкідливими і спричинять чи можуть спричинити шкоду суспільним відносинам у сфері публічного управління. Мотив, як ознака суб'єктивної сторони, – це внутрішні процеси, що відображаються у свідомості державного службовця і спонукають його вчинити проступок. Мета у даному складі дисциплінарного проступку – це уява державного службовця про бажаний результат, до якого він прагне. Мотив і мета близькі за значенням. Якщо мотив показує, чим керується особа, скоюючи дисциплінарний проступок, то мета визначає спрямованість діяння, найближчий результат, тобто те, чого державний службовець хоче досягти в результаті вчинення дисциплінарного проступку.

Наостанок, зазначу, що в більшій мірі про наявність мотиву і мети як кваліфікуючі ознаки варто вести мову при матеріальних складах дисциплінарних проступків державних службовців.

Анотація

У статті здійснюється загальнотеоретична характеристика складу дисциплінарного проступку приватного виконавця як самостійної публічно-правової конструкції, що забезпечує системну і передбачувану реалізацію дисциплінарної відповідальності. Склад дисциплінарного проступку приватного виконавця пропонується розуміти як сукупність установлених законом і професійними стандартами взаємопов'язаних елементів, наявність яких у їх єдності є необхідною умовою притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Виокремлено чотири ключові елементи складу. Об'єктом є суспільні відносини у сфері примусового виконання рішень, публічна довіра до інституту приватних виконавців, права та

законні інтереси стягувачів, боржників й інших учасників провадження. Об'єктивна сторона охоплює протиправну дію або бездіяльність (порушення порядку вчинення виконавчих дій, зловживання повноваженнями, невиконання ухвал суду, розголошення інформації, порушення етичних стандартів), її шкідливі наслідки або загрозу таких наслідків та причинний зв'язок. Суб'єктом є спеціальна посадова особа – приватний виконавець, включений до офіційного реєстру та наділений делегованими владними повноваженнями. Суб'єктивна сторона характеризується наявністю вини у формі умислу чи необережності; для окремих проступків істотне значення мають мотив та мета (особиста заінтересованість, упередженість, недобросовісність).

Показано, що чітке конструювання складів дисциплінарних проступків є запорукою відмежування дисциплінарної відповідальності від професійної помилки та інших видів юридичної відповідальності. Проаналізовано систему дисциплінарних стягнень, що можуть бути накладені на приватного виконавця: попередження, догана, штраф (у випадках, передбачених законом), тимчасове зупинення діяльності, позбавлення права на здійснення діяльності. Наголошується, що застосування цих заходів має ґрунтуватися на доведеності всіх елементів складу проступку, дотриманні принципів пропорційності, змагальності та забезпеченні належних процесуальних гарантій захисту, що унеможлиблює як безкарність, так і свавільний тиск на професійну незалежність приватних виконавців.

Ключові слова: дисциплінарна відповідальність; виконавче провадження; виконавчі документи; виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів; виконуваність рішення; відповідальність; державний / приватний виконавець; дисциплінарна відповідальність виконавця; звернення стягнення; процесуальний статус виконавця; стягувач; суд; ухвала суду.

Podolian Yu.O. General characteristics of the elements of a disciplinary offence of a private enforcement officer: public-law nature, qualification criteria and limits of liability

Summary

The article provides a general theoretical analysis of the elements of a disciplinary offence of a private enforcement officer as an autonomous public-law construct ensuring a systematic and predictable application of disciplinary liability.

The elements of a disciplinary offence of a private enforcement officer are proposed to be understood as a set of interrelated components established by law and professional standards, the presence of which in their entirety is a necessary condition for bringing the officer to disciplinary liability. Four key elements are distinguished. The object comprises social relations in the sphere of compulsory enforcement of decisions, public trust in the institution of private enforcement officers, and the rights and legitimate interests of enforcement creditors, debtors and other participants in the proceedings. The objective element covers unlawful acts or omissions (violation of the procedure for enforcement actions, abuse of powers, failure to comply with court rulings, disclosure of information, breach of ethical standards), their harmful consequences or the risk of such consequences, and a causal link. The subject is a special professional – a private enforcement officer included in the official register and vested with delegated public-authority powers. The subjective element is characterised by the presence of fault in the form of intent or negligence; for certain offences, motive and purpose (personal interest, bias, bad faith) are of essential significance.

It is demonstrated that clear construction of the elements of disciplinary offences is a prerequisite for distinguishing disciplinary liability from professional error and other types of legal liability.

The system of disciplinary sanctions applicable to private enforcement officers is analysed: warning, reprimand, fine (in cases provided by law), temporary suspension of activities, and revocation of the right to practise. It is emphasised that the application of these sanctions must be based on proof of all elements of the offence and on compliance with the principles of proportionality, adversarial

procedure and proper procedural safeguards, thereby preventing both impunity and arbitrary pressure on the professional independence of private enforcement officers.

Key words: disciplinary liability; enforcement proceedings; enforcement documents; enforcement of court and other jurisdictional authorities' decisions; enforceability of the decision; liability; state/private enforcement officer; disciplinary liability of the enforcement officer; foreclosure; procedural status of the enforcement officer; enforcement creditor; court; court ruling.

Список використаних джерел:

1. Аналіз практики притягнення приватних виконавців до дисциплінарної відповідальності. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/603/619/67c/60361967c7197115524258.pdf>
2. Трудове право. Підручник / М.І. Іншин, В.І. Щербина, Д.І. Сіроха та ін. за заг.ред. М.І. Іншина, В.І. Щербини. Х., 2012. 500 с.
3. Прокопенко В.І. Трудове право України. Підручник. Х. Консум, 1998. 480 с.
4. Монастирський С.О. Дисциплінарна відповідальність. К. Вид-во політ. літ. України, 1976. 238 с.
5. Адміністративне право: підруч. / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Х.: Право, 2010. 624 с.
6. Щербина В. І. Дисциплінарна відповідальність державних службовців органів внутрішніх справ: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Х., 1998. 174 с.
7. Зубрицький М.І. Специфіка дисциплінарної відповідальності державних службовців. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 41. С. 195–200.
8. Нечитайленко А.О. Особливості інституту юридичної відповідальності державних службовців. *Державна служба і громадянин: реалізація конституційних прав, свобод та обов'язків : наук. збірник за заг. ред. Г.І. Мостового та ін. Харків, 2000. С. 54–58.*
9. Середа В.В. Поняття, ознаки та склад дисциплінарного проступку. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2014. № 12. С. 125–129.
10. Грузінова Л. П., Короткін В. Г. Трудове право України : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2003. Ч. 4. 2003. 152 с.
11. Новак О.Д. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності державних службовців. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 129–133.
12. Беницький А. С. Особливості інтелектуального і вольового моменту прямого вольового умислу при легалізації грошей чи іншого майна, яке здобуде завідомо неправдивим шляхом. *Науковий вісник Дніпропетровського юридичного інституту МВС України*. 2001. № 1 (4). С. 197–204.
13. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. № 1775. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 36. Ст. 299.
14. Савченко А. В. Відмивання грошей: кримінально-правові і порівняльні аспекти. *Право України*. 1997. № 5. С. 38–42.
15. Вершинин А. Легалізація засобів чи іншого майна, яке отримано незаконним шляхом. *Кримінальне право*. 1998. № 3. С. 3–10.
16. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : [монографія]. К. : Юрінком Інтер, 2004. 528 с.

Дата надходження статті: 17.08.2025

Дата прийняття статті: 20.08.2025

Опубліковано: 29.09.2025